SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 58. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 26, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го БЕРЕЗНЯ 1992. Ч. 58. РІК XCIX.

Газети обширно пишуть про Україну

Ню Йорк. — Два широкопоширені видання, газети „Ню Йорк Таймс" і „Волл Стріт Джорнал", знову помістили широкі, дещо навіть коментовані інформації про Україну у зв'язку з нарадами країн Співдружности Незалежних Держав, які, як відомо, відбулися в п'ятницю 20-го березня, в Києві.

Обидві газети згадують також про багатолюдну демонстрацію на Михайлівській площі в Києві, перед будинком у якому проходила нарада. Демонстранти домагалися навіть виходу України із СНД, якщо не буде встановлена справедливість у відношенні до України, зокрема, якщо не будуть полагоджені проблеми війська, Чорноморської фльоти і справедливого розподілу майна колишньої совєтської імперії СССР.

Президент України Леонід Кравчук домагався, як пише в „Ню Йорк Таймс" кореспондент Сердж Шмеманн, щоб угода, підписана країнами СНД в Алма Аті, була виконана. Він між іншим підкреслював, що Співдружність „стоїть на краю пропасті", не зважаючи на те, що Україна погодилася сплачувати, спільно з Російською федерацією, довги закордонним країнам, передати на знищення розміщену на її території атомову зброю, хоч Київ не має певности чи це, зокрема тактична атомова зброю, знищується і чи Росія взагалі розпоряджає фабриками знищування та розмонтування ракет.

Україна не підписала жодної угоди щодо військових питань, оскільки вона не бере участи у формуванні об'єднаних збройних сил СНД. В кожному разі, пише С. Шмеманн, Україна де тільки могла підресловала свою державну незалежність, зокрема сильно обороняв її Л. Кравчук, але київську нараду можна вважати неуспішною, бо численні проблеми, які стояли на порядку дня, не були розв'язані, а деякі з них поглиблювали існуючий між Україною і Росією конфлікт.

Юрій В. Пархоменко, директор середньої школи ч. 78 в Києві, заявив, що для українців будова української держави є природним явищем, але процес щойно розпочався і тепер тяжко вимагати від Уряду України „чуда". Пархоменко, пише Шмеманн, не є „скрайнім націоналістом" і його категоріями думає багато українців. „Якщо б була щирість з російської сторони і вони не вважали себе спадкоємцями СССР і не висували притенсій до території, непорозумінь між Україною і Росією ніколи не було б", — заявив кореспондентові інший киявлянин. Інший додав, що „росіяни говорять багато про український націоналізм, але про свій забувають". Дещо негативно місцеві мешканці України нібито висловлювались про діяспорних українців, зокрема з Канади, які, мовляв, експортують в Україну „педантний націоналізм". Чомусь автор інформації взагалі говорить про клопоти України з діяспорою.

В іншій інформації, поміщеній, як вже було сказано в газеті „Волл Стріт Джорнал", Джордж Мел-

(Закінчення на стор. 3)

ДЕРЖАВИ СПІВДРУЖНОСТИ ВІДЧУЖУЮТЬСЯ

Київ (УНІАР). — Народний депутат України і член Державної Думи Олександер Ємець, висловлюючи свої враження про зустріч у Києві голів держав СНД, заявив: „Перш за все слід визначити основну функцію СНД, як такої, на конкретному етапі розвитку історії. На мою думку, ця функція двоякісна: попереше — це цивілізоване розлучення з колишньою імперією, подруге — це формування нових засобів взаємодії між народами колишнього СССР. Виконувати ці функції слід одночасно. На зустрічі голів СНД були випрацьовані пріоритети щодо майна та власности колишнього СССР. Всі держави, крім Росії, яка заблокувала це питання, підтримали становище України в тому, що без вирішення проблеми майна ми не можемо з довір'ям ставитися один до одного. Зараз слід намагатися використати все можливе в умовах СНД для збереження миру, однак це не означає, що ми маємо йти на поступки, які б пошкодили народові України. Росія ж намагається виористати своє монопольне становище для того, щоб забрати собі більшість з того, що їй не належить. Борис Єльцин під час зустрічі вперше відверто заявив: „Ви з Союзу вийшли, а ми не виходили і не заявляли про свою незалежність, тому все, що належало Союзові, тепер належить Росії".

Ця заява Єльцина, на думку О. Ємця, значно ускладнить дальшу взаємодію держав у межах СНД.

Олександер Мороз, лідер Соціялістичної партії України, в якій об'єднуються колишні комуністи, висловив щодо членства в СНД свою думку: „Об'єктивність є такою, що ми приречені на Співдружність. Проблема лише в тому, якою вона буде. Керівники держав мають забезпечити цивілізований характер Співдружности".

На конференції Київського Відділу СПУ, що відбулася після зустрічі голів СНД, члени організації висловили занепокоєння відчуженням республік одна від одної, що стало особливо помітним під час київської зустрічі.

Перевидано книжку В. Лисенко

Альберта. — Перевидання повісті Віри Лисенко „Yellow Boots" („Жовті чобітки"), твору, що ввійшов в кляєику канадської літератури, здійснилося завдяки співпраці Канадського інституту студій української преси та відомого видавництва „Нювест прес" з Едмонтону. Письменниця Мирна Косташ підготовила до друку це нове видання до друку, а Олександра Криворучко, яка готує при Альбертському університеті доктор ську дисертацію на цю тему, написала передмову до цієї нововиданої книжки.

Авторка книжки „Жовті чобітки" закінчила університетську освіту, вчителювала, досліджувала соціяльну історію, займалася перекладами, журналістикою, драматургією і поезією та прозою. Перша її книжка із спробою охопити загальну історію українців в Канаді, вийшла п.з. „Люди у кожухах: дослідження асиміляції" в 1947 році. Другим з черги її твором була саме публікація твору „Жовті чобітки". За словами Дженіс Кулик Кіфер, повість „Жовті чобітки" — це одночасно етнокультурна об'єктивність, узагальнено-народний портрет мистця і феміністична фабула ідентичности... віха у розвитку дійсної відкритої і зображувально-виразної канадської літератури".

Цю 355-сторінкову книжку — в ціні 14 дол. 95 центів (канадських) плюс поштова заплата 1.05 дол. у межах Канади — можна набути, звернувшись на адресу: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 352 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, AB T6G 2E8, Ukrainian Academic Press, 6931 South Yosemite, Englewood, Colo. 80112.

ГОКЕЇСТИ З ХАРКОВА В МЕРИЛЕНДІ

Вашінґтон. — Тут від п'ятниці, 27-го березня, перебуватимуть гокеїсти-юнаки у віці 12—13 років з дружини „Дружба 78" з Харкова, які в суботу і в неділю, 28-го і 29-го березня, змагатимуться проти своїх однолітків з дружини „Літтл Кепіталс". Змагання відбудеться в год. 4.15 в арені Пайні Орчард в Мериленді. Вступ — 3 дол. Чистий прихід призначений на покриття коштів подорожі юних харків'ян.

ЗБОРИ НЮАРКСЬКОЇ „САМОПОМОЧІ"

Ірвінгтон, Н.Дж. — Річні загальні збори нюаркської Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" відбудуться у суботу, 28-го березня, в залі Українського Народного Дому, 140 Проспект авеню в Ірвінгтоні, Н.Дж. Початок о год. 6-ій вечора.

Росіяни заперечують поголоски про продаж атомової зброї

Москва. — Пресове агентство ІТАР-ТАСС, інформуючи про три тактичні атомові ракети, які нібито „пропали" з військового полігону в Казахстані, каже, що російські урядові кола і генеральний штаб стратегічної армії під командуванням маршала Євгенія Шапошнікова, категорично заперечили поголоски в західніх засобах масової інформації про продаж нуклеарної зброї

Керівник головного управління нагляду за атомовою зброєю Георгій Цирков заявив на пресовій конференції що система охорони атомової зброї особливо строга. Вона знаходиться в спеціяльно закритих зонах з електронічною і фізичною охороною. Це саме повторив кореспондентам заступник керівника головного управління об'єднаних збройних сил Співдружности Незалежних Держав ген. Сергей Зеленцов.

Згідно з його теорією з України вже вивезено 57 відсотків тактичних атомових ракет, призначених для знищення, а з території Казахстану вивезені всі ракети. В обидвох державах залишились ще стратегічні далекосяжні ракети з атомовими головками, які вимагають довшого процесу для розмонтування, знищення чи перевозу.

Все одно, ані один з названих не заперечував поголосок, що військові стверджили відсутність трьох тактичних атомових ракет і взагалі відмовилися від коментарів про продаж зброї, бо, мовляв, „це до них не належить". Зеленцов додав, що „захорона" атомової зброї залежатиме від скорости побудови спеціяльних бункерів, у яких нібито можна буде знищувати ракети, або звільняти головки від урану і плютонію.

Розмонтування самих ракет буде проходити на спеціяльних заводах, в першу чергу тих, де ця зброя була випродукована. Питання знищування і розмонтування ракет на території України представляє, на думку Циркова, велику проблему, бо в Україні немає відповідних для цього інсталяцій. Одним словом, Цирков хотів сказати, що всі ракети стаціоновані тепер в Україні мусять бути перевезені до Росії, хоч нема запевнення що вони там будуть знищені і розмонтовані. Існує велике побоювання, що Росія заховує атомову зброю у приготовлених ще Совєтським Союзом схоронищах, „на всякий випадок".

Рівночасно ген. Віктор Самсонов, завданням якого, як вигладає, було пильнувати престижу Росії, заперечив поголоски про „пропавші" ракети і їхню продаж військовим колам Ірану. Він також відкинув закиди деяких газет на Заході, що Москва нічого не згадує про атомові ракети розміщені в Азербайджані. Він рівночасно ставив наголос на небезпеку поширення міжнаціонального конфлікту, який Москва сама розпалює, щоб в такий спосіб обманювати Захід, — пишуть деякі політичні спостерігачі.

У СВІТІ

НА ЗАСІДАННІ ПАРЛЯМЕНТУ республіки Молдова прем'єр-міністер Валеріу Муравскі запропонував спосіб розв'язання проблеми Придністров'я мирним шляхом. Після обговорення було прийнято рішення оголосити Придністровський реґіон вільною економічною зоною, створити спеціяльний повіт зі столицею в Дубосарах, а також відкласти введення закону про мову в цьому повіті до 2000 року.

ІНФЛЯЦІЯ В СЕРБІЇ, дійшовши на початку березня до 46 відсотків, продовжує рости. Становище ускладнилося тим, що Хорватія, Словенія і Македонія ввели в обіг власні гроші, а старі югославські динари повертаються у великих кількостях до Сербії. В Хорватії інфляція помітно зменшується, власна валютна система республіки швидко стабілізується, збільшується виготовлення промислової і харчової продукції.

В СУБОТУ В УКРАЇНІ оприлюднено указ Президента Леоніда Кравчука про призначення командуючих арміями збройних сил України: 14 летунською армією — генерал-майора Володимира Антоніса, 24 летунською армією — генерал-лейтенанта Валерія Васильєва, 8 армією протиповітряної оборони — генерал-лейтенанта Михайла Лопатіна, 5 летунською армією — генерал-майора Віктора Стрельнікова, 38 армією — генерал-майора Володимира Шаховцова, 6 ґвардійською танковою армією — генерал-майора Володимира Скидченка, 17 армією — генерал-майора Петра Шуляка.

ЗАПРИСЯГНУЛИ НА вірність республіці і народові 120 рекрутів першого военного формування міністерства оборони Вірменії — Першого десантно-штурмового полку. З цієї нагоди в понеділок, 23-го березня, в Єревані відбулася урочиста церемонія, на якій були присутні представники громадськости, народні депутати, батьки вояків, закордонні журналісти.

В ПОНЕДІЛОК, 23-ГО БЕРЕЗНЯ, повноправними членами Конференції в питаннях безпеки і співробітництва в Европі прийнято Грузію, Словенію і Хорватію. З'єднані Стейти запропонували прийняти до Конференції також Боснію і Герцоговину та Македонію, однак ця пропозиція покищо залишилася незреалізованою.

ПРАВЛЯЧА СОЦІЯЛІСТИЧНА партія Франції зазнала поразки в льокальних виборах в провінціях країни. Попередні вислідт свідчать, що за цю партію подано лише 18 відсотків голосів, а в Парижі ще менше — 14 відсотків. Вибори підтвердили тенденцію, що консервативні партії користуються все ширшою народною підтримкою. Консервативна коаліція Союз Франції, до якої входять партія Рух на захист республіки на чолі з колишнім прем'єрміністром Жаком Шіраком, і Союз на захист демократії, очолюваний колишнім президентом Жіскаром д'Естеном, дістали 33 відсотки голосів. В порівнянні з попередніми виборами, значно більше голосів було подано за крайньо правий Національний фронт, який відстоює принцип „Франція для французів".

Е. ДЖ. БРАВН ВИГРАВ ПЕРЕДВИБОРИ В КОННЕКТИКАТ

Гартфорд, Конн. — Засоби масової інформації повідомили про свого роду зворот у демократичному таборі і частинну втрату голосів передового кандидата Билли Клінтона, губернатора з Арканзо. Населення стейту підтримало тим разом Едмунда Джеррі Бравна, колишнього губернатора Каліфорнії, який, як передбачують політичні спостерігачі, на півночі і у північно-східній частині ЗСА правдоподібно матиме більші успіхи.

Правда, перемога Е. Брав на незначна. Він здобув 37 відсотків голосів, а Б. Клінтон 36 відсотків. Загально припускають, що північний схід був приготований голосувати на колишнього сенатора Пола Е. Цонгаса, який, як загально передбачують отримавби 40 відсотків усіх голосів, але він, як відомо, відтягнув свою кандидатуру після прогри у двох великих стейтах Мишиґені й Ілиной.

Вислід виборів в Коннектикат, кажуть спостерігачі, є свого роду сигналом для передового кандидата Б. Клінтона, який досі здобув найбільше делегатів у передвиборах. Він все ще має вигляди бути номінованим на кандидата Конвенцією Демократичної партії, якщо від тепер не губитиме голосів і його передвиборча кампанія працюватиме дотеперішніми темпами.

Передвибори у стейті Ню Йорк, одному з трьох найбільших стейтів, назначені на вівторок, 7-го квітня, можуть бути показником перемоги Клінтона, або його прогри, з передумовою, що Бравн здобуде більшість голосів в Ню Йорку і можливо в інших стейтах над східнім побережжям океану, — кажуть спостерігачі, особливо ті які слідкують за перебігом передвиборчої кампанії.

Клінтон признався до неуспіху у Коннектикат і рівночасно заявив, що він ще навіть не розпочав справжньої передвиборчої кампанії і має ще багато до сказання.

По республіканській стороні президент Джордж Буш здобув 67 відсотків голосів, а його противник, чи радше контркандидат, Патрик Б'юкенен 22 відсотки. Два відсотки голосуючих віддали свої голоси для Дейвіда Дюка.

Очевидно, президент Дж. Буш має не тільки в Коннектикат, але також в багатьох стейтах ЗСА, чимало клопотів. Наприклад, рецесія сильно заторкнула Коннектикат і населення, головно члени і симпатики Республіканської партії, домагаються, щоб Уряд Буша обов'язково намагався поправити економіку, бо інакше він може потерпіти у листопадових виборах.

Демократи мають також проблему адміністративного і дисциплінарного характеру. Е. Бравн є проти демократичного естаблішмент у за те, що партія всіма силами підтримує Клінтона. Якщо Бравн отримає достатню кількість голосів, зокрема делегатів на Конвенцію, він може мати вплив на формування політичної і адміністративної реформи, а тим самим можуть наступити зміни у проводі Демократичної партії. Бравн вже розпочав передвиборчу кампанію в Ню Йорку і склав офіційну візиту посадникові міста-великана Девідові Дінкінсові та виступив перед великою авдиторією. У політичному світі починають поважніше придивлятися до Е. Бравна і прислухатися до його програми, — кажуть спостерігачі.

В АМЕРИЦІ

КОЛИШНІЙ ГУБЕРНАТОР Каліфорнії Джеррі Бравн у публічних виступах та інтерв'ю критикував свого однопартійця — лідера у президентських передвиборах демократів губернатора Арkенсо Билла Клінтона. Дж. Бравн заявив, що якщо він стане кандидатом на президента, то візьме собі кандидатом на віцепрезидента неґритянського пастора і правозахисника Джессі Джексона. Спроба Бравна притягнути на свій бік виборців-неґрів зрозуміла, бо покищо вони віддають перевагу Клінтонові, що особливо чітко було видно на передвиборах у південних стейтах. Тепер, напередодні нюйоркських передвиборів, які відбудуться 7-го квітня, і один, і другий хоче заручитися підтримкою нюйоркських неґрів. Якщо Дж. Джексон до цього дня оголосить публічно про свою підтримку Клінтона або Бравна, то за цього кандидата проголосує більшість неґрів. Пресовий секретар Дж. Джексона Френк Воткінс сказав журналістам, що покищо передчасно говорити, кого підтримає неґритянський пастор. Але це, підкреслив Воткінс, зовсім не значить, що Джексон не думає про можливість стати кандидатом на віцепрезидента.

АМЕРИКАНЦІ ПОЧИНАЮТЬ втрачати довір'я до Конгресу. Сьогодні лише 20 відсотків американців схвалюють діяльність Конгресу. До такого невтішного для конгресменів і сенаторів результату прийшла газета „Вашінґтон Пост" після проведеного опитування громадської думки. Подібне опитування, проведене у червні минулого року, показало, що працю Конгресу схвалювали 50 відсотків американців. Втрата довір'я громадян країни до Конгресу викликана багатьма обставинами, але головним чином скандалом з банком і поштою Палати Репрезентантів. При чому, якщо раніше американці могли не схвалювати працю Конгресу в цілому, але позитивно оцінювали працю свого конгресмена і сенатора, то тепер і „свої" втратили довір'я. У червні минулого року 60 відс. виборців позитивно оцінювали діяльність свого представника у Конгресі. Тепер лише 49 відс. оцінюють їх працю позитивно, а 40 відс. — негативно. „Коло однієї четвертої конгресменів буде вигнана виборцями з Капітолю", — сказав кореспондентові АП професор Американського університету Джеймс Тербер.

НАЧАЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНОГО комітету начальників штабів генерал Колін Повелл, виступаючи у сенатській комісії у справах озброєнь, сказав, що З'єднані Стейти готові зробити все, щоб змусити Ірак знищити зброю масового винищення, яку він має. „Адміністрація ЗСА і наші союзники вчинять максимальний тиск на іракських генералів, щоб вони зрозуміли, що рано чи пізно вони змушені будуть виконати поставлені перед ними завдання", — сказав Повелл. Генерал підкреслив, що Адміністрація Дж. Буша продовжує твердо стояти на своєму — вимагати, щоб Ірак виконав всі умови резолюції ООН про знищення нуклеарної і хемічної зброї.

Розгортається співпраця поміж американським і українським інститутами



Під час відвідин в Ренсселір (зліва): президент Політехнічного інституту Ренсселір д-р Р. Шмітт, міністер освіти України д-р П. Таланчук, ректор Київського Політехнічного інституту д-р М. Згуровський, трастист Ренсселір інституту В. Браггеман, ректор відділу інженерії д-р А. Берглс.

(Фото: Т. Ґріффін)

Трой, Н. Й. — Тут в Політехнічному інституті Ренсселір відбули дводенні відвідини гості з України — д-р Петро Таланчук, міністер освіти України, і д-р Михайло Згуровський, проректор Київського Політехнічного інституту, які прибули до ЗСА, щоб провести дальші розмови відносно співпраці поміж тими двома технічними навчальними установами, поруч з іншими завданнями в українській спільноті.

В понеділок, 16-го березня д-р П. Таланчук виголосив в Ренсселір інституті доповідь про зміни в університетському навчанні в незалежній Україні, а вечером того ж дня відбулося прийняття для гостей з України. Другий день відвідин був присвячений розмовам на тему побудови і праці бизнесового інкубатора, що завдяки фондові родини Воррена Браггемана, дружина якого Павлина є українського роду, будується в Києві при КПІ.

Також темою розмов було заплановане перебування вісьмох молодих українців на вишколі тут в травні цього року, а Марка Капія, 25-річного випускника Ренсселір інституту, в Києві у червні-липні.

Як відомо, у справі інкубатора в КПІ приїздив вже до Ренсселір інституту проф. Віктор Іваненко у 1991 році та має повернутися із студентами у травні, на стипендію Фонду родини Браггемен.

В часі дводенних відвідин проф. П. Таланчука і д-ра М. Згуровського у Ренсселір інституті їх супроводили Богдан та Уляна Крижанівські. Крім фахових розмов, під час відвідин, відбулися товариські полуденки та вечір, в яких брали участь гості, подружжя Браггемани, президент інституту д-р Роланд Шмітт, декан відділу інженерії д-р Артур Берглс, декан відділу менаджменту д-р Роберт Гокінс, д-р Пієр Абетті, директор центру нових індустріяльних починів, М. Райс, директор проєкту інкубатора в Києві і М. Капій.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Етап самостійности

Дводенні наради під кінець минулого тижня лідерів 11-ти усамостійнених держав, колишніх членів СССР (не всі прибули), проходили у супроводі гамірливих демонстрантів поза будинком нарад, викрикуючи бажання виходу з цієї дивної міждержавної організації, яка не є ані державою ані державною надбудовою і не є ,,коммонвелтом", як її називають міжнародні засоби масової інформації. Та Співдружність Незалежних Держав не була ніколи популярна і бути не може. Але ніхто із згаданих демонстрантів напевне не знав би зразу відповісти, як він уявляє собі повну незалежність, самостійність й суверенність (треба вжити всі ті прикметники, щоб не було непорозуміння), коли по нинішній день дійсність така, що в Україні нема ще свого війська, нема прикордонної сторожі, все ще обов'язує карбованець з купоном чи без купону, вся пошта з закордоном усе ще йде почерез Москву, крім одного вибраного нарсдом Президента країни верховна влада все ще коріниться в добі відроджування народу, приспаного сторіччями окупації і безпощадної денаціоналізації — як діяти з покаліченим ще державним апаратом і без приміщення для чужинецьких амбасад та без грошей на власні амбасади у світі? Демонструвати легко, приємно скинути патріотичними окликами злість накипілу в серцях. А проте, на здоровий розум, кожна демонстрація є виявом настроїв і виявом бажань — безконкретної відповіди, як розв'язати проблеми у даних реальних обставинах.

Коли читати було повідомлення західніх кореспондентів з Москви й Києва — то виходило, що минулотижнева зустріч у Києві, призначена два місяці тому на подібній зустрічі у Мінську, буде останньою. Так не сталося. Леонід Кравчук нарікав і закидав тому власному міждержавному союзові безсильність і брак авторитету, бо, мовляв, не можна було припинити проливу крови між Азербайджаном і Вірменією та у Молдові, не можна замирити автохтонів з румунами і мадярами, які теж хочуть жити. Борис Єльцин намагався надати конференції нотку оптимізму, що таки ,,щось" полагоджено. Генерал Костянтин Морозов інформував про творення української армії. У зв'язку з різними розбіжними голосами про атомову зброю на території України ніби вирішено, що для цієї справи треба окремої наради. Лідери роз'їхалися і годі було навіть подати дату і місце нової зустрічі.

Нема чого турбуватися, що Співдружність існує. Така дійсність, що всі ті союзницькі країни все ще не почувають себе настільки сильними, щоб могли діяти на базі власної конституції, нормальних дипломатичних і торговельних взаємин із зовнішнім світом, на базі власних міждержавних договорів. Співдружність Незалежних Держав постала автоматично, мабуть з ініціятиви двох його найвидатніших постатей: Єльцина і Кравчука. І розлетиться автоматично. Покищо не принесла ніякої користи, але й не нанесла шкоди. Коли державні лідери час від часу сходяться, розмовляють та при привітанні і прощанні один одному подають руку, то це теж добрий політичний символічний знак: знак миру і культурних зв'язків. Українці можуть потішатися, споглядаючи на інших ближчих і дальших сусідів, усамостійнених народів і країн після упадку комунізму. З'єднана Німеччина по нинішній день має величезні трудноші з своїми земляками, людьми тієї самої крови і мови, із Східньої Німеччини. У Польщі, яка дістала величезні кредити, ще цілковитий політичний хаос та адміністраційний балаґан, спричинений несподіваним народженням десятка політичних партій. Та в Москві десятки тисяч демонстрантів прагнуть повороту комуни. Україна ступає малими кроками до державного ладу, поволі, але ступає. І це наша віра і надія, це джерело нашої гордости.

Олександер Серафин

АСПЕКТИ НЕОБХІДНОЇ ДОПОМОГИ

Колишній СССР, а тепер нові країни, які постали на його руїнах отримали і отримують від Заходу гуманітарну допомогу харчів і ліків. Найбільше її прийшло від европейських країн, але також останніми місяцями і від ЗСА. Вже від 10-го лютого ц. р., американські військові літаки доставили 55 відправ необхідних харчів і ліків до 20-ох міст колишнього СССР, включно з Україною.

Метою цієї статті є подати деякі факти відносно цих акцій. Докази свідчать, що ця допомога служить більше володарям, а не народові. Середовище, в яке ця допомога попадає дає багато до роздумувань. Глядачі телевізійних програм мають змогу бачити заможних чужинців, які доставляють допомогу.

Німеччина отримала алярмуючі вістки перестороги, що багато тонн ліків і харчів, які вони дали для Росії вкрали російські ґанґстери і продавали на чорному ринку Москви і Санкт Петербурґа по високих цінах. Німецьке радіо подало, що тільки 10,000 з 80,000 посилок доставлених до Петербурґа однією німецькою харитативною організацією, протягом листопада і грудня 1991 року, дійшло до місця призначення. Наслідком цього німецький уряд просив Европейську спільноту наглядати за розподілом. Европейська спільнота координує необхідну допомогу призначену для дітей, старших віком, немічних та хворих.

Европейська спільнота, щоб впильнувати цей припас, змобілізувала групу військових під проводом двох генералів, які наглядають за розподілом цих матеріяльних засобів. Один з генералів і його штаб жили у люксусовому готелі в Москві, що спричинило заздрість і обурення населення.

Більш поважним докором стало це, що така допомога підірвала місцеву розподільну систему. Ціни цих імпортованих товарів є тенденційно встановлені нижче місцевих, щоб їх знизити. Спостерігачі вважають, що ця практика не має ефекту, бо місцеві постачальники виминають ці ринки і встановляють собі довгореченцеві контракти в інших місцевостях. З вичерпанням імпортованих товарів, мешканці щойно тоді потрапляють на брак місцевих.

Кружляє інша думка, що допомога не є такою, як була б потрібною. Дослідження, одначе, харчової системи стверджує, що їхня кількість — задовільна. Дійсною проблемою є устаткування на кожному рівні. Товарні склади є неефективні, бракує холодильник, транспорт — старий і дороги понищені. Фабричне знаряддя вимагає частого ремонту. З таким висновком згідні дорадники фірми Артур Андерсон, які студіювали систему постачання хліба в Москві. Вони зробили висновок, що дійсною проблемою застою в Москві є пекарні, а не постачання зерна.

Можливо, що конечність допомоги є перебільшена різними газетами. Отримувати посилки не всім приходиться легко. Деякі з тих, що отримують є цим огірчені, а інші сприймають їх з конечної потреби. Трудно багатьом розуміти, що колись їхня країна помагала іншим державам, а тепер помагають її. Вони запитують — що сталося?

Позитивною сторінкою програми допомоги є зв'язки з людьми, які були понад 70 років у ,,тюрмі народів". Вони не мали особистого зв'язку з іноземцями, але постійно тільки слухали неґативну пропаґанду уряду про зовнішній злий світ. Наприклад, достава до міста Челябінська американськими летунами. Місто було за комуністичного режиму ,,закрите" перед світом тому, що на передмісті є розташований Челябінськ-70, який був національною таємницею. Це осередок атомових дослідів і виробництва наймодернішої зброї.

Британський міністер закордонного розвитку вважає, що корупція є найбільшою проблемою в країнах, які переходять еволюцію. Допомагати найкраще через приватні організації. На жаль, таких бракує в колишніх республіках. Голова однієї німецької організації, яка займається допомогою сказав: ,,Тяжче є помагати потребуючим у Росії, ніж в Африці. В Африці, найбільш певними є церкви. В Росії, навіть церква не має достовірних осіб".

Більшість громадян колишнього СССР свідома того, що необхідна допомога Заходу — це тільки вияв доброї волі, вияв до них співчуття. Колишні республіки СССР, одначе, чекають на дійсну допомогу, що їм потрібна.

Колишній президент Ніксон у своїй статті в журналі ,,Тайм" з 13-го січня 1992 року закликає ЗСА допомогти колишнім республікам, бо тепер на це прийшов час. Він вважає, що крім гуманітарної помочі, ЗСА може причинитися до позитивних вислідів реформ у чотирьох напрямах: 1) створити з американським проводом організацію, яка займалася б допомогою Заходу; 2) дати прискорену допомогу сільсько-господарському секторові; 3) створити ,,фонди підприємства" для республік-реформістів, та 4) поширити виховні програми і виміни інформацій.

Д-р Юліян Мовчан

„ЛІКАРСЬКИЙ ЗБІРНИК" ЗНОВУ ВІДНОВЛЕНО

II

,,Йшов 1912 рік, — пише Яр. Ганіткевич. — Готувалося проведення першого всеслов'янського з'їзду суспільного оздоровлення в Петербурзі. Голова всеслов'янського підготовчого комітету — академік В. М. Бехтєрев на засіданні в Кракові представив програму з'їзду. На цьому засіданні лікар із Львова Євген Озаркевич виступив із пропозицією допустити на з'їзді промови і реферати на всіх слов'янських мовах. І хоч пропозиція була підтримана учасниками та прийнята організаційним комітетом, проте після цього в Росії почалися напади на В. М. Бехтєрева за допущення на з'їзд української мови. Це значить, що великодержавні російські шовіністи боялися української політичної демонстрації, вважаючи таке рішення небезпечним для російської імперії. З'їзд не відбувся. Проте ці події привернули увагу слов'янської медичної громадськости до постаті Євгена Озаркевича".

У статті ,,Онкологія на зламі століть" завідувач катедри онкології та медичної радіології Львівського Медичного Інституту — проф. Борис Білинський алярмує: ,,Чорнобильська трагедія зробила радіяційний чинник особливо небезпечним для населення України. Вже тепер спостерігається активізація пухлинного росту серед контингенту опромінених, зміна активности і ступеня злоякісности пухлинного процесу. Значення радіяційного канцеррогену буде, очевидно, зростати і, враховуючи тривалість пухлинного процесу (10—15 років), результати Чорнобиля проявляться повністю тільки на початку наступного століття".

Та не зважаючи на незавидні онкологічно-економічні умови, українські вчені роблять все можливе в своїх силах і спроможностях аби допомогти народові. В статті ,,Досягнення та проблеми хірургії ендокринних органів у Львові за останніх 35 років", ректор Львівського Медичного Інституту Михайло Павловський подає, що в 1983 році в інституті організовано ендокринологічне хірургічне відділення на 60 ліжок. Разом з обласним ендокринологічним диспансером, львівським ендокринологічним відділенням та розгорнутою на їхній базі катедрою ендокринології, ці установи утворюють ендокринологічний центр у реґіоні в складі понад 300 ліжок. Утверджується також школа хірургів-ендокринологів.

Ірина Даценко — професор і завідувач катедри загальної гігієни ЛМІ в статті ,,Гігієнічні аспекти екології та здоров'я людини" констатує, що з одним з найголовніших факторів занечищення повітря є автомобільні випари. Виявлено, що відпрацьовані гази автотранспорту складають від 50 до 90 відс. загальної кількости забруднень, що надходять в атмосферу. Це тим більше треба мати на увазі, якщо врахувати, що світовий автомобільний парк щорічно збільшується на 30—40 мільйонів автомобілів. І як тепер у світі є понад 400 мільйонів автомобілів, то в 2,000 році, згідно з передбаченням, їх кількість перевищить 700 мільйонів. У наш час автомобілі викидають в повітря біля двісті мільйонів тонн шкідливих речовин. І тому, наприклад, в Англії, в наслідок наявности в атмосфері суміші шкідливих газів, щорічно вмирає понад 30,000 людей від бронхіту.

Ще в іншій статті автори Олександр Кіцера та Юрій Рибачук (фахівці з ділянки оториноларингології) подають про позитивні наслідки застосування мінеральних вод Розлуцького родовища Львівської області в лікуванні вуха, горла, носа та суміжних частинах організму. Також професор-консультант катедри дерматології ЛМІ Михайло Дубовий на підставі старанних досліджень сировидного мастила (вернікс казеоза) дійшов до висновку, що вже в пренатальному періоді розвитку людини існує зв'язок між корковим шаром наднирників та шкірою. Стероїдні гормони, виділяючись сальними залозами, впливають на розвиток та функцію шкіри.

Проф. Олександер Кіцера в своїй статті (фактично його опублікованій доповіді, виголошеній на засіданні ЛК НТШ 27-го листопада 1989 р.) подав багато

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Галина Гронська

Співець українського фармера

,,...То підемо світами і розвіємо си як лист по поли... Бог знає, як з нами буде..." Ці слова Василя Стефаника є найкращим епіграфом до творчости Петра Шостака і можуть служити ключем до виставки, що відкрилася 15-го лютого о 7-ій год. вечора у ґалерії Канадсько-Української Мистецької Фундації в Торонто (КУМФ), присвячена 100-річчю поселення українців в Канаді.

Виставку відкрив голова Дирекції КУМФ Роман Вжесневський. Він привітав присутніх і попросив до слова Владику Ізидора Борецького. Кінцеве слово мав мистець Яків Креховецький, який вдумливо схарактеризував і висвітлив усі аспекти творчого доробку П. Шостака.

На виставці представлені роботи маляра виконані на протязі останніх п'яти років (1987—1991 рр.). Виставлені роботи, як і попередня творчість маляра — це немов літопис еміґрантського життя від приїзду на ,,шіфі" до берегів незнаної, але бажаної канадської землі, де можна було позбутися злиднів і нужди, що визирала з кожного кута у рідній галицькій хаті. Лише і тут наших людей не кидала тяжка праця від зорі до зорі. Боротьба за життя у нових умовах канадських прерій заходу і згадка рідної землі не полишала наших людей. Крім виснажливої праці були неділі і свята, були похорони і хрестини, були весільні пісні. Як спасення чекали Різдва чи Великодня. Все це, чим жив тепер наш ,,фармерський" народ не оминуло душу та переживання нашого мистця, що народився в далекій Альберті, а відтак зроджувалося полотно. До того завжди є якийсь епіграф чи з літератури чи мотто-пояснення, словом мистця.

Кольорова гама є адекватна до сюжету твору, дещо в приглушених барвах. Багато сірого і білого відповідно до пори року. Все це вміщене, незважаючи на очевидну реальність і достовірність деталів у якомусь розширеному просторі так, як би спогади або фіксації даної хвилі не кінчалися за далеким обрієм, а всеохоплююче фармерське життя наповняло всю землю, ввесь світ. Хоча малярство П. Шостака міцно оперте на канадських реаліях, то неканадському глядачеві повинно здаватися, що генетична пам'ять небаченої Батьківщини змушує його заглянути за обрій, відкіля це все сто років назад прийшло на цей континент. Уже самі назви творів можна укласти в певний літопис життя канадських українців. Виставку відкриває епічне полотно — ,,Дорогий Боже, як тяжко було вижити, то змусило нас еміґрувати до Канади" (картина ч. 3).

Здається, не був цей перший крок на канадській землі аж так радісним, коли і ,,шіфа", і пристань, і люди на ній сповиті у сіру гаму непевности. Далі ,,Про прощання" — дві постатті, роздоріжжя і безконечний шлях чи з дому, чи додому чи в життя. І знову сірий похмурий вечір, кілька запрягів, коні під церквою — ,,За 10 долярів тепер це все ваше..." (ч. 10). А ще трапилося комусь з близьких чи сусідів піти в дорогу, з якої не повертаються, то знов цілий жмуток настроїв, що замкнений у назві ,,Також копати могили не було легким" (ч. 25). Тяжко і з напругою обертаються коло фармерського календаря — ,,Ми чекали з нетерпінням на прихід колядників" (ч. 22). Сніг, колядники під стайнею, а у вікні так само, як на Батьківщині предків, визирає з вікна двоє дітей. Ще одна сторінка календаря перекинута і — вже Великдень. ,,Не їли нічого поки не посвятили паски" (ч. 32).

Усе ніби буденне, ніби так знайоме з дитинства перебутого на українському, хоча у Канаді, селі. Може побачене не для всіх відразу сприйнятливе, щось може викликає певний опір через свою сувору притаманність, але це є життя — не прикрашене, а таке, як воно є — зі своїми болями і радостями, може дещо притьмареними важкою працею на полі. Може його дослівно достеменно зрозуміти лишень той, хто по лікті вмочив свої руки у святу землю, хто тяжким потом плекав найвищий дар Господній — хліб.

І саме в особі П. Шостака хлібороби мають свого співця. Кожен його мистецький твір — це не гучна, але міцно скроєна баляда про труд і людей, що пішли сто літ тому за хлібом, несучи в душах свій ,,камінний хрест", як і назвав новелю свою В. Стефаник.

ПЕРШИЙ РЕАКТИВНИЙ винищувач власного виробництва надійшов на озброєння Тайвану. Літак почали тут будувати на початку 80-их років, після того, як З'єднані Стейти Америки перевели своє дипломатичне визнання з Тайпею на Пекін.

Володимир Жила

ВКЛАД УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО СВІТУ НА ПІДНЕСЕННІ

III

Стаття в цілому (27 сторінок, в тому числі 6 сторінок прецінних приміток) є зразково опрацьована. Автор провів велику роботу, щоб зібрати джерельний матеріял і його відповідно систематизувати за строгим відбором. Він узяв усе найбільш потрібне з мовознавчо-філологічної критики. Аджеж в наш час допитливий читач часто-густо звертається до джерельного матеріялу, щоб краще зрозуміти твердження вченого, самому відшукати джерело. Тому статті типу нами рецензованої, повинні бути бездоганно точними, а наявність навіть незначних помилок недопустима. Такою саме і є праця О. Горбача.

Кожен народ високо цінує апостольське походження своєї Церкви, бо це надає їй окремої авреолі через близькість до Христа та складає атмосферу безпосередности, слави та пошани. Те саме доводиться сказати і про український народ. З таких правдоподібно міркувань і ввійшла у ,,Збірник" праця о. крилошанина Петра Б. Т. Біланюка п. з. ,,Апостольське походження Української Церкви". Автор, що має глибокі знання в цій галузі науки, спочатку розглянув історію Христової Церкви на українських землях, зокрема в писаннях отців Церкви, які, до речі, згадують скитів як християн, а св. Апостола Андрія як місіонера Скитії. Далі він присвячує пильну увагу праці скитських монахів IV—VI ст., які встановили західньохристиянську культуру в цій частині Европи. На підставі згаданих матеріялів, автор приходить до висновку, що під впливом скитів-християн Христову віру прийняли на території України сармати, аляни, роксоляни, остроґоти, візиґоти та інші. Історія записала також кілька навернень русичів та слов'ян, а близько 800 року навіть слов'янського князя Бравлина та його військо. Останні прийняли Христову віру в Криму. На гробах мучеників Аскольда і Дира побудовано церкви; 945 року договір з греками підписали русичі-християни в церкві св. Іллі в Києві, а десять років пізніше княгиня Ольга стала християнкою.

Автор подає також цікаві відомості, а саме, що на всіх Вселенських соборах були присутні єпископи з сучасних земель України. В III ст., до речі, митрополит з підлеглими йому єпископствами мав уже в Доросі в Криму свій постійний осідок. У 730 роках Таматарха (Тмуторокань) стала єпископством, а в 880-их роках єпископство встановлено також і в Перемишлі.

Для скріплення своєї тези автор використовує також знахідки з розкопок, проведених у Херсонесі в Криму та в Танаїсі (давнє греко-меото-сарматське місто в дельті Дону, що входило до складу Боспорського царства). В останньому 1965 року розкопано дві церкви з I і II ст. по Христі.

Підсумовуючи свою працю, о. П. Біланюк робить такий висновок: ,,Якщо ми візьмемо під увагу автентичне свідоцтво Оріґена та інших Отців Церкви про св. Андрія, як теж археологічні підтвердження християнства... вже у першому столітті по Христі, тоді наші твердження стоять на дуже певному ґрунті. Теж присутність різних етнічних груп з християнською спадщиною на українських землях, таких як скитів, сарматів, вірмен, грузинів, греків та інших, як теж християн-слов'ян, все це спричинилось до процесу християнізації наших предків і до збереження апостольської традиції. Тому наша рідна Українська Церква — це свята Церква св. Андрія Первозванного і св. Климента Папи, учня і послідовника св. Первоверховного Апостола Петра".

Приємне враження справляє у статті її добра організація тексту та підбір джерельних матеріялів. Таким чином праця заслуговує позитивної оцінки, бо є справді важливим вкладом у пізнання апостольського походження Української Церкви.

У ,,Збірнику" впадають в око також матеріяли про Літургію і її значення, аджеж останньо вона стала важливим ,,locus theologicus" у всіх богослов'ях. Цій темі присвячена стаття о. Івана Музички ,,Значення Літургії у благовістуванні в Київській Русі". Для автора найважливішим серед важливого є тут Літургія, яка, на його думку, на Сході ,,тісно та майже органічно пов'язана з цілістю церковного і навіть національного життя". Вона (Літургія-обряд) ,,визначує приналежність до Церкви, є свідоцтвом і показником віри народу". Цього, до речі, не знає і не розуміє західній християнин, який, як пише о. І. Музичка, ,,свою віру виявляє тим, під якою церковною властю він знаходиться: католики Папою і вчительською властю, протестанти — Біблією", в той час, як східній християнин має Літургію за джерело і вислів своєї віри, і богослов'я", бож вона причинялася до визначення його ідентичности.

Цього питання ніяк не могли зрозуміти латиняни в XVI—XVII сторіччях (роки нашої церковної кризи(. Вони не добачали, що православна віра у нас ідентифікувалася з обрядом та що наш обряд навіть прийняв цікаву і багатозначну назву — ,,руська віра", що в своїй суті має глибоке еклезіяльне і богословське значення. І тому ,,порушення обряду було єрессю, зрадою віри, відступництвом від віри, гріхом". Це легко можна відчути уже в ,,Слові" митрополита Іларіона та в інших документах того часу. Вони вказують, як Літургія приходила на допомогу нашому народові переживати християнську віру та навчати його Христових правд. Таким чином Літургія в Київській Русі як чинник благовістування уможливлювала нашому народові відображення віри, давала йому можливість її зрозуміння, стаючи, таким чином, уже на початках християнства його вчителем та провідником.

Автор обговорює також засоби благовістування, що їх вживає Літургія, як архітектура, символіка східнього храму, ікони, іконостас, церковний спів, почитання Святих, літургійний рік тощо. Крім цього вона плекала в народі також громадські й суспільні чесноти, як пошану до влади, патріотизм, справедливість, взаємну любов та ширення грамоти й культури. Сліди цих вартостей, що їх дала нам Літургія легко можна відтворити в нашій літературі й то почавши вже з самих древніх часів.

Закінчення буде.

ЗГІДНО З ПОПЕРЕДНІМИ вислідами, під час парляментарних виборів в Албанії, що відбулися в неділю, 20-го березня, до 70 відсотків голосів дістала Демократична партія. За комуністів, котрі тепер називають себе соціялістами, подано до 20 відсотків голосів. На центральну площу Тірани вийшли святкувати перемогу демократії понад 50,000 мешканців столиці. На мітинґу виступали лідери Демократичної партії, а також амбасадори З'єднаних Стейтів Америки і Німеччини.

„Альманах" про семінари диригентів

З приємністю інформуємо нашу музичну громаду і українське громадянство, що з нагоди 15-літньої праці семінарів хорових диригентів Українське Музичне Товариство Альберти в Едмонтоні, за старанням голови товариства Марії Дитиняк, видало „Альманах", в якому подано докладний огляд праці семінарів, цієї продуктивної праці для збереження наших хорових традицій та підвищення рівня українського хорового мистецтва поза межами України. „Альманах" включає статті: вступну статтю Марії Дитиняк, „Українські хори і диригенти XVII-XIX ст." д-ра Мирослава Антоновича в перекладі на англійську мову проф. Богдана Медвідського, „Огляд 18-літньої діяльности Українського Музичного Товариства Альберти" Неоніли Дмитрук, „Кожнорічні програми навчання семінарів" — українською та англійською мовами, кожнорічний репертуар та програми річних концертів, список всіх учасників семінарів, хористів щорічних семінарних хорів, список жертводавців, збірні фотографії, а також з різних ділянок праці та дозвілля. Цікаво зазначити, що за 15 років у семінарях взяло участь 186 диригентів, адептів диригентського мистецтва, а саме: 12 з Британської Колюмбії, 50 з Альберти, 5 з Манітоби, 68 з Онтаріо, 2 з Квебеку, 40 з різних стейтів Америки, 5 з Австралії, 1 з Аргентини. Деякі з них брали участь по два й більше разів. 102 хористи, члени різних едмонтонських хорів в різний час співали в семінарному хорі, деякі кожного року. Тому що праця диригента і хорів є тісно пов'язана з піяністами, 13 піяністів з різних міст Канади й Америки співпрацювали з диригентами на цих семінарах.

Викладачами семінарів за ці роки в різний час були: Володимир Колесник — головний викладач і відповідальний за програму навчання (Торонто), д-р Мирослав Антонович (Голляндія), д-р Павло Маценко (Вінніпеґ), д-р Богдан Кушнір (Дітройт), Зиновий Лавришин (Торонто), Юрій Оранський (Філядельфія), Сергій Яременко (Едмонтон), Марія Дитиняк (Едмонтон), Єлисавета Андерсон (Едмонтон), Ірина Шмігельська (Едмонтон).

Цього року відзначаємо 100-ліття українського поселення в Канаді. Головним завданням цього відзначення є підкреслити наші надбання в різних ділянках діяльности — економічному, політичному, освітньому і культурному.

Хорове мистецтво завжди відігравало важливу ролю у збереженні та розвитку музичної культури українського поселення поза межами України. Церковні, громадські, дитячі, шкільні хори завжди були невід'ємною частиною діяльности наших громад.

Тому треба підкреслити важливість праці цих семінарів, які підготовляють кадри нових диригентів, сприяють піднесенню рівня хорового мистецтва, збагаченню хорового репертуару новими високомистецькими творами українських клясиків і сучасних композиторів.

Альманах українських семінарів хорових диригентів у Канаді — це цінний вклад в архів української музики, з якого можна черпати статистичні відомості та дістати докладне уявлення проробленої педагогічної праці.

Наш великий композитор С. Людкевич сказав в одній статті: коли хочемо, щоб хорове мистецтво розвивалося і цвіло, треба безперервно серйозно працювати над підвищенням свого музичного знання, над шуканням музичної правди в хоровому мистецтві.

Українське Музичне Товариство Альберти далі про довжує працю в цій ділянці. Заплановано цьогорічний XVII семінар хорових диригентів, що відбудеться в Едмонтоні 9—23-го серпня. За інформаціями звертатися до: Ukrainian Choral Conductors Seminar, 11728-97 St., Edmonton, Alta. T5G 1Y2, Canada; tel.: (403) 474-9774.

Сергій Яременко

Фундація ім. інж. Д. Кузика

У 1986 році при Філядельфійському релігійному Товаристві українців-католиків ЗСА „Св. Софія" пані Дарія Кузик з Трентону, Н. Дж., заснувала фундацію в пам'ять її покійного чоловіка, інженера Дмитра Кузика, зложивши 11,000 дол. Ціллю фундації було заохочувати українську молодь в діяспорі до участи в українському релігійно-церковному житті. Фундацією управляє комісія, членами якої є о. д-р Іван Біланич, д-р Володимир Пушкар, проф. Альберт Кіпа і д-р Володимир Кліш, і яка в трьох перших роках оголошувала теми письмових праць і по їх перегляді видавала нагороди з відсотків, з депонованої суми.

З радикальними політичними і церковними змінами в Україні комісія, одержавши багато прохань про допомогу, за згодою фундаторки, рішила призначити дотації Українській Греко-католицькій Церкві і молоді в Україні. У 1990 році призначено 1,000 дол. на найпотрібніше технічне устаткування для церковної канцелярії у Львові і 200 дол. двом українським студентам теології в Люблінському університеті. У 1991 році приділено 800 дол. студентам теології з України в Римі і 200 дол. українській школі в Перемишлі.

Комісія уважає, що така поміч Греко-Католицькій Церкві в Україні є тепер дуже доцільною.

Український концерт і виставка в „Алдертон гавз"

В неділю, 8-го березня, в установі „Алдертон гавз" виступали Богданна Волянська, диригентка ансамблю „Промінь", сопрано Оксана Харук і деякі бандуристи з „Гомону степів" з Ню Йорку: Іван Леґіцький, Володимир Леґіцький і Дарка Лащук. Також співав дівочий хор „Світанок" з Йонкерсу, яким диригує Дарка Горбачевська, і танцювала Лариса Юрченюк з Ню Джерзі. „Алдертон гавз" — це культурний осередок в Ню Йорку.

Там також була показана виставка народного мистецтва України: кераміки, дереворитів, ікон, вишивок та писанок.

Молоді українці, що виступали, гідно зарепрезентували багату спадщину і культуру нашого народу перед неукраїнцями, і в тому їхня велика заслуга.

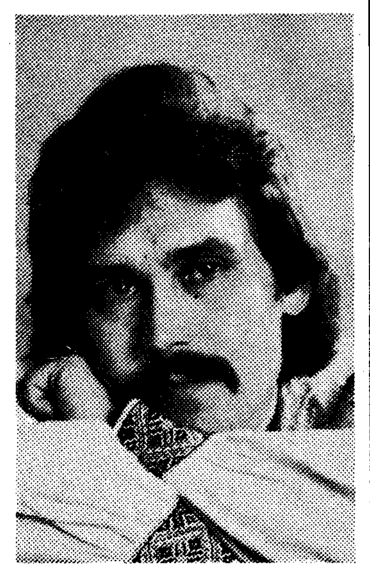
Марія Лобай

В 1993 РОЦІ В РОСІЇ будуть відзначати 125-річчя з дня народження царя Ніколая II. Про це повідомив Константин Самарін, віцепрезидент Всеросійських дворянських зборів. Передбачається встановлення в Москві і Санкт-Петербурзі меморіяльних дошок в місцях, пов'язаних з іменем останнього російського імператора.

О. Марцинківський — співак і композитор

За останні роки ми мали нагоду почути ряд співаків з України.

Невдовзі до Америки завітає молодий співак-композитор Олег Марцинківський.



О. Марцинківський

Народився він у місті Полтаві. Замилування до співу і музики перейняв від тата і мами, які на той час були не тільки акторами у Полтавському музичнодраматичному театрі ім. Гоголя, але виступали вокальним дуетом.

Йдучи слідами батьків, Олег закінчив Полтавське музичне училище і вступив до Кишинівської консерваторії, до кляси сольоспіву, позаяк був обдарований добрим голосом.

Консерваторію закінчив з визначним успіхом 1977 року. Працював солістом радіо в Полтаві, дуже часто виступав у телевізійних програмах.

Відтак Олег поїхав на захід України і в 1980 році створив у місті Тернополі фольклорний ансамбль „Медобори". Цей ансамбль в дуже короткому часі став відомим не тільки в Тернополі, але й по цілій Галичині. Під керівництвом Олега ансамбль „Медобори" здобув першу нагороду на республіканському конкурсі у Києві.

Тут треба обов'язково підкреслити, що „Медобори" був першим в Україні ансамблем, який мав у своєму репертуарі виключно українські пісні.

Неодноразові виступи через радіо і телевізію, концерти в містах і селах Галичини, Волині створили для ансамблю велику популярність.

Від 1984 року Олег Марцинківський став солістом Укрконцерту. У своєму репертуарі має понад сто народних пісень: стрілецькі, побутові, жартівливі, ліричні, повстанські та інші. Він виконує також кобзарські думи, балади. Концертував по цілій Україні.

В 1981 році здобув першу премію на республіканському конкурсі української пісні в Тернополі. В тому самому році брав участь у всесоюзному конкурсі „Кримські зорі" в Ялті, де дістав другу премію, а в 1985 році на республіканському конкурсі вокалістів в Києві знову дістав першу премію. В 1989 році успішно виступав у Канаді, 1990 року давав концерти в українських скупченнях Німеччини і Англії.

М. Чорний-Досінчук

С. Хмара в Баффало

Згідно із запланованим календарем, Степан Хмара відвідав українську громаду у Баффало 3-го лютого. Відвідав не сам, а в товаристві дружини Галини і дочки Соломії, яка від жовтня минулого року перебуває у Канаді як учасниця канадсько-українського парляментського обміну. Подружжя Хмари — лікарі: Степан Хмара — стоматолог, а дружина — окуліст. У них є ще старший син Роман — студент медицини.

Зустріч з гістьми відбулася в Українському Домі „Дніпро". Після традиційного привітання хлібом-сіллю, гості зайняли місця за головним столом. Вітав гостей голова „Дніпра" Іван Горбачук в асисті представників місцевих організацій. Квіти вручили гостям представники СУМ-у, юначка Уляна Мороз виголосила від молоді коротку привітальну промову.

Поява на залі достойних гостей внесла своєрідну святочну атмосферу згідно з духом української народної сентенції „Гість в дім — Бог в дім". Зібрані в залі учасники (а було їх понад 250) привітали гостей щиро, тепло.

Зустріч почалася спільною вечерею, яку поблагословив о. Дмитро Лаптута, парох церкви св. Івана Хрестителя і декан Баффалівського деканату. Програмою зустрічі керував член громадського комітету, який влаштував зустріч, д-р Андрій Дякун. Приречення на вірність американському прапорові провів представник 23-ої Станиці Українсько-американських ветеранів мгр Петро Пуцак. Програма зустрічі складалася з короткої мистецької частини, доповіді автора цього допису про С. Хмару, доповіді самого С. Хмари, яка була доповнена згодом відповідями доповідача на поставлені йому питання.

Мистецьку частину творив виступ Софії Балабан і Світлани Кучер, які удвійку проспівали декілька пісень, вплітаючи до них рецитацію відповідних віршів. Вірш, що його виголосила Світлана Кучер, був присвячений С. Хмарі.

З дописів про відвідини С. Хмари інших українських громад, у яких подається також зміст його доповідей, бачу, що виголошена в Баффало доповідь мало різнилася від доповідей, виголошених в інших місцевостях. Тому переповідати доповідь не буду. Натомість подам декілька даних з біографії С. Хмари.

Народився він 12-го жовтня 1937 року в селі Боб'ятин Сокальського району в Західній Україні, в родині хліборобів. Від дитинства мріяв стати істориком або юристом, щоб вивчити причини недолі українського народу і прийти йому на допомогу. Але по закінченні середньої школи збагнув, що і вища школа не дасть йому правдивого знання історії, що і там будуть її фальшувати, так як це робилося у середній школі. Степан Хмара обрав іншу професію: поступив у 1959 році у Львівський медичний інститут на стоматологічний відділ, провівши перед тим 4 роки на фізичній праці на рідній землі і в Казахстані. Студії закінчив у 1964 році і став лікарем-дентистом.

За суспільно-політичну працю був арештований в 1980 році і засуджений на 7 років каторги у таборах Пермської области та 5 років заслання. Звільнено його в наслідок амнестії 1987 року.

В 1990 році був обраний депутатом до Верховної Ради України. Того ж року прийшов ще один арешт, зовсім безпідставний. В обороні С. Хмари станув тоді весь український народ з діяспорою включно. Захищали С. Хмару і міжнародні чинники. Між іншим, його справу досліджував американський професор, знавець міжнародного права Ґреґорі Стентон і прийшов до висновку, що С. Хмара став жертвою терору. Він поставив питання: „Чому Степан Хмара під арештом?" І сам на це питання відповів: „Причина полягає в тому, що він (Хмара) є одним з найбільших речників української незалежности. Він є потужною загрозою для совєтської імперії.

Я закінчив своє дослідження і я впевнений, що Степан Хмара — невинний, що він політично переслідуваний". Проф. Стентон висловив тоді думку, що С. Хмара, як і інші політичні в'язні, повинен бути звільнений. Політв'язні стануть колись провідниками України. Прийде день, коли патріоти високо схвалять їхню діяльність.

В наслідок серпневих подій в минулому році Степан Хмара вийшов на волю.

Михайло Лоза

Газети...

(Закінчення зі стор. 1)

лоан перестудіював докладно проблему відносин між Україною і Росією і, озброївшись в аргументи, запитує секретаря Державного департаменту Джеймса Бейкера чи він і його Департамент взагалі респектує волю українського народу, висловлену під час референдуму 1-го грудня 1991 року, чи ні. Якщо ні, каже далі автор, то це становить, або становитиме в майбутньому поважну небезпеку погіршення українсько-російських відносин.

Україна, на думку автора, велика, й можна порівняти з Францією, і вона за всяку ціну прямує до закріплення своєї незалежности. „Якщо ЗСА й інші західні країни хочуть миру на просторі колишнього СССР, хай вони краще візьмуть це до уваги", — пише в кінці своєї статті Дж. Мелоан.

„Лікарський..."

(Закінчення зі стор. 2)

цікавих матеріялів з історії НТШ у Львові. Довідуємося, що за ввесь час існування НТШ було видано 1,172 томи різних публікацій. Серед найважливіших досягнень науковців НТШ було дослідження катодних променів (Іван Пулюй), синтеза сечової кислоти (Іван Горбачевський), розробка української наукової та професійної термінології та багато інших. І хоч 1941 року органи НКВД ліквідували НТШ у Львові, то заве від 1947 року товариство продовжувало існувати за кордоном — в Німеччині, Франції, Канаді, Австралії. Навіть в таких дуже непридатних для наукової праці умовах еміграції осередки НТШ видали 52 томи записок НТШ.

Очевидно, видаючи перший том відновленого „Лікарського збірника", редакційна колеґа, до складу якої входять Ярослав Ганіткевич (голова), Михайло Дубовий, Михайло Подільчак та Анна Рудницька (секретар) не могли обійти пошану постать професора і доктора Мар'яна Панчишина. Як зазначив у своїй статті Борис Білинський, між двома світовими війнами М. Панчишин належав до найвизначніших представників української інтелектуальної еліти. У своїй особі він щасливо поєднував якості визначного фахівця-лікаря широкого профілю і громадського діяча та великого гуманіста, який усі свої духовні сили і знання віддавав боротьбі за визволення українського народу.

Не оминув збірник також діяспори. В підрозділі — „Знайомство з діяспорою" зворушливу згадку читаємо про широковідомого доктора медицини і філософії Романа Осінчука — доцента Львівського Медичного Інституту, професора Українського технічного Інституту в Ню Йорку, надзвичайного професора пасторальної медицини Українського Католицького Університету в Римі, дійсного члена НТШ та УВАН, почесного громадянина Вінніпеґу, журналіста, громадського діяча, письменника та публіциста. Вже, коли збірник був у процесі видання, Р. Осінчук помер несподівано в Ню Йорку 2-го лютого 1991 року, проживши 89 років.

У вищезгаданому підрозділі також читаємо з нагоди 70-річчя про доктора Ахіля Хрептовського — лікаря-мецената, президента Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ). Поселившись в Чикаґо, д-р Хрептовський є одним з найвизначніших лікарів у діяспорі, ініціятором та співзасновником Українського Лікарського Т-ва в Чикаґо, фундатором та співзасновником СФУЛТ та інших громадських та лікарських організацій. За визначну організаційну діяльність його нагороджено почесними грамотами та почесним членством УЛТПА, УЛТ Австрії та Австралії.

Якщо зважити, що дехто з авторів статтей збірника користувався деякими матеріялами діяспорних авторів — в тому числі таких авторів як д-р Павло Пундій, Р. Крупка, Б. Олесницький, Ів. Чинченко, д-р Юл. Мовчан та інших, як це видно з поданої бібліографічної літератури, то це значить бодай певна частина того, що ми друкуємо тут, на поселеннях, попадає до наших земляків на рідних землях.

Перемиська „Шашкевичівка"

Кому ж з нас, перемишляків, не відома ще з-перед війни ця скорочена назва школи ім. М. Шашкевича? Багато з нас до тієї школи учащало і як-же мило згадуємо ті часи. А тепер, мабуть, теж відомо нам усім, що після 51 років перерви українській громаді в Перемишлі вдалося вибороти від польської влади дозвіл на відновлення діяльности цієї школи і то в тім самім будинку — при вул. Смольки 10.

Землячтво „Перемищина", Відділ в Торонто, вважало своїм обов'язком допомогти батькам і дітям у цьому нашому, колись рідному, місті і перевело відповідну збіркову акцію. Тепер заряд школи, діти і їх батьки вдячні нашим жертводавцям. Вони переслали нам листа, уривок якого подаємо: ...„Щиросердечно вітаємо Вас і всіх наших друзів з Землячтва „Перемищина", які нам не байдужі. Дякуємо за пам'ять, духовну підтримку та фінансову допомогу. Тепер хочемо поділитися з Вами нашими осягненнями, проблемами та плянами на майбутнє. Сьогодні ми завершили вже перше півріччя навчання в нашій школі. Діти та батьки вдоволені з праці школи. Реляцію з перших днів праці школи, привернення ім'я Шашкевича нашій школі, Ви мабуть вже бачили на відео-касетах, які ми до Вас передали. Після того було в нас ще декілька свят — вечорниці Андрія, св. Миколая (де з Вашого допомогою діти були обдаровані всі діти), Свят-Вечір та Кутя на яку ми запросили Владику, священство, батьків та гостей з України. Вперше на тому святі виступив наш шкільний танцювальний колектив, батьки та гості овацийно їх прийняли. В часі Різдвяних свят наш шкільний вертеп відвідав українські родини в Перемишлі та селі Поздяч, колядуючи на потреби школи. Розширюємо нашу співпрацю з громадою міста та околиць. У грудні частина дітей перебувала на Україні. Провели ми також курс-конференцію вчителів української мови, про яку матеріяли друкувалися в „Нашому Слові". Тоді також покликано до життя Українське Учительське Товариство в Польщі. А що у майбутньому? Плянуємо з весни почати перебудову піддашшя будинку, тому що у наступному році збільшиться число учнів та клясів і будемо змушені зробити додаткові класи зі світлиці, яку перенесено на піддашшя. Думаємо також про побудову спортивної залі, яка є необхідна, як також додаткові приміщення на ліцей. Про це мріється і плянується, важче з реалізацією в цей економічно скрутний час. Не можемо розраховувати на дотацію з державного бюджету, тому що реально він не існує.

Крім цього нам відомо, що школа є в тісній співпраці з Україною, зокрема зі Львовом. Під час останньої учительської конференції перемиські педагоги зобов'язалися створити відеотеку та записувати на відео деякі цікавіші програми львівського телебачення та опісля висилати їх іншим українським школам у Польщі. Для тієї цілі очевидно потрібний є магнітофон. Діти радо вчаться англійської мови. І тут прохання до всіх, хто має вдома англійсько-українські словники: вишліть їх для школи, там вони дуже потрібні. Діти будуть Вам вдячні за це. Адреса школи: Julian Bak, Dyrektor, Szkoly Podstawowej Nr. 17 ul. Smolki 10 37-700 Przemysl — Poland.

Як бачимо, з ростом діяльности школи ростуть і її потреби. Землячтво „Перемищина" в Торонті буде і надалі допомагати дирекції „Шашкевичівки", наскільки це буде можливе. На цьому місці слід додати, що Головна Управа Землячтва „Перемищина" з осідком у ЗСА також вислала школі значну дотацію. Якщо б хтось бажав причинитися до підтримки праці цієї школи своєю пожертвою, просимо пересилати її на адресу: Assn. „Peremyschyna", s/o Andriy Chornyi, Pres., 2413 Islington Ave. №302, Toronto, Ont. M9W 3x6.

І. К-а

ПАТРІЯРХ БОЛГАРСЬКОЇ Православної Церкви Максим, призначений керівником Святого синоду в 1971 році, змушений зрезиґнувати з цього поста. Причина резиґнації — його співпраця з колишнім комуністичним режимом.

В НЮЙОРКСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ створений архів документів, що стосуються серпневого путчу у Москві. Обсяг інформацій, зібраних співпрацівниками університету, становить майже 3,000 друкованих сторінок. Керівником проєкту став декан факультету обчислювальної техніки Дейвид Божак. Йому допомагав професор Каліфорнійського університету Леррі Пресс, який використав для збирання інформацій всесвітню комп'ютерну мережу Інтернет. В архіві зберігаються свідчення очевидців спроби комуністичного перевороту в Совєтському Союзі, спомини москвича, який недавно повернувся з барикад коло „Білого Дому" (резиденції російського уряду), записи передавань „Радіо Свобода" і „Вільна Европа", статті з газет, наукові праці.

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями та знайомими, що 15-го березня 1992 р. з волі Всевишнього відійшла у вічність на 92-му році життя

наша найдорожча

МАМА, БАБА І ПРАБАБА

бл. п.

Ірена Вітковицька

з дому Король

Похована на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

сини — ІГОР, ОЛЕГ

доньки —

МАРІЯ (ЗІРКА) ДИРР і

СВЯТОСЛАВА ПИЛИШЕНКО з родинами

сім'я в Америці, Канаді й Україні

Замість квітів на могилу покійної, родина просить надіслати жертви на Український Музей в Ню Йорку або на будівельний фонд св. Родини у Вашингтоні, Д. К.

● РОЗШУКИ ●

Ольга Кузьменко пошукує брата **ВАСИЛЯ КУЗЬМЕНКА.** Хто знав би про нього або він сам прошу писати на: P.O. Box 524 New York, N.Y. 10021

• ПРАЦЯ •

ШУКАЄМО ЖІНКУ

до опіки три-річного хлопця і двох шкільного віку. Мешкання і харч. Платня після умови. Бінґгамтон, Н. Й. Телефон: **(607) 754-1459, веч.**

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 5-го КВІТНЯ 1992 р.

Рочестер, Н. Й. Квартальні збори Б-ва св. Йосафата 217-го Відд. о год. 1-ій по пол. в школі св. Йосафата. Секретар буде збирати вкладки півгодини перед зборами і по зборах. Проситься про чисельну участь. — К. Марголич, прес. секр.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

Назву однієї зі статтей, вміщених на 5-ій сторінці „Свободи" з 25-го березня, слід читати: „Ми з тобою, Литво!" — Ред.

● НА ПРОДАЖ ●

КОНДОМІНІЮМ

Українське село, North Port, Fl.

(813) 426-1307

●FUNERAL DIRECTORS●